

Vsi zajeti rudarji v Ironwoodu rešeni

Pripeljani so bili na površje v sredo zvečer, potem ko so 121 ur gladovali pod zemljo. Žene in otroci v velikem veselju; 10,000 prebivalcev v mestu je sprejelo rešene rudarje z godbo in prisrčnimi ovacijami.

Ironwood, Mich. — Vseh 43 rudarjev je bilo v sredo zvečer rešeno iz Pabstovega rudnika, v katerem so bili zaprti 121 ur, od zadnjega petka popoldne, ko so skale iz stropa zrasle naht. Vsi rudarji so zdravi, dani silo slabi valod gladi, ki so ga trpeti pet dni. Ko so rudarji prišli na površje, je zavladalo velikansko veselje po vsem mestu; žene in otroci so se jokali veselja. Vseh 10,000 prebivalcev Ironwooda je sprejelo rudarje v vriskanjem, petjem in godbo. Bila je velika parada po ulicah.

Ironwood, Mich. — V sredo jutraj je še vedno živelo upanje, da reševalno osebje reši 43 rudarjev, ki se nahajajo že šest dni pod zemljo v Pabstovem železnem rudniku, v katerem je ogromna podstuba dne 24. septembra zaprla naht. V torek zvečer je partija delavcev prodrla do dvajsetega rova v šahtu "G", ki je pri vrhu zasut s skalami. Partija je prišla v šaht od druge strani. Našla je šaht čist, toda valed alabe razsvetljave ni mogla videti, če je šaht odprt navzgor do osmega rova, v katerem se nahajajo zajeti rudarji. Kaker se je pozneje izvedelo, niso vsi moške skupaj, ki so o-

Izjemno stanje radi stavke podaljšano v Angliji

Parlament je na zahtevo vlade podaljšal izjemnost za mesec oktober. Velike demonstracije delavskih poslancev.

London, 29. sept. — Angleška zbornica je sredi zaključila sedanje do 9. novembra. Zadnje delo, ki ga je storila torijska večina, je bilo podaljšanje izjemnega stanja radi stavke rudarjev za mesec oktober. To stanje, ki že traja od 1. maja, se podaljšuje od meseca do meseca, ker ne bo biti konec stavke. Delavski poslanci so energično nastopili proti podalšanju izjemnega stanja. Ramsey MacDonald je vehementno zahteval, da parlament se zboruje toliko

BRUTALNOST PASAIŠKE POLICIJE SPET OŽIVELA

Preiskovali je pričela svoje kolike zopet na glavah stavkarjev. — Iz tovarne so izšli vrel krop na stavkovne straže.

New York, N. Y. — Passaiška policija je pričela zopet, a pravim terorjem. Pričela je aretirati voditelje stavke, ki so člani lokalne organizacije štev. 1603 United Textile Workers Union. Obenem pa pokušajo policija omejit stavkarje kot bombevo, ki skušajo z bombami prisiliti podjetnike do priznanja njih zahtev.

O policiji gre glas, da se poslužuje metod tretje vrste, da tako izsilijo iz aretiranih delavskih žrtvih izpoved, da so izvršili stvari, o katerih se sanjali niso, ampak so se rodile kvečjem v glavi kakšnega najetega kompanijskega vohuna. Gustav Deak, predsednik stavkovnega odbora in lokalne organizacije tekstilnih delavcev je tudi med aretiranimi. Policija je neusmiljeno pretepla tri voditelje stavkovne straže — Joseph Bellanija, Tom Regana in Tom Winicka — pred tovarno tvrdo Forstman-Huffman, preden jih oči.

Prosednik je "naklonjen" primorni stanarini

Hoover vztraja še vedno pri svoji izjavi, čeprav je predsednik malo na stran stopil.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je po svojem mističnem zastopniku povedal belohlanim častnikarim poročevalcem, da je naklonjen "primerni" stanarini v Distriktu Kolumbije. Stopil je malo na stran pri odobrenju izjave tajnika Hooverja, po kateri se lahko zgradi apartmentne hiše, v katerih se bodo dajala stanovanja v najem, da bo soba stala samo \$12.50 na mesec.

Hoover je dal poizvedovati med vladnimi pisarniškiimi uslužbenci, koliko plačajo za stanovanja. Dobil je odgovor, da 7000 teh uslužbencev plača stanarino po \$24 na mesec od sobe. Hoover zagotavlja javnosti, da so ljudje, ki so v časti v občini, katerih imena pa noče razkriti, pripravljeni zgraditi apartmentne hiše, v katerih se bodo stanovanja oddajala po \$12.50 mesečne stanarine. Organizirani zemljišni trgovci so padli po tej izjavi in rekli, da bi človek, ki bi gradil apartmentne hiše in dajal po taki ceni stanovanja v najem uničil gospodarsko samega sebe.

Zamorski delavski govornik aretiran

Lastnikom kinogledališč ni bil njegov govor najbrž všeč. — Policiji je pa bila želja lastnikov kinogledališč ukaz.

New York, N. Y. — Zamorski Richard Moore je govoril v zamorskem Harlemu in na prostem. Krog njega se je zbrala precejšnja množica zamorcev, ki ga je poslušala in mu pritrdila. Moore je kritiziral lastnike harlemskih kinogledališč, ki plačujejo zamorske kinooperatore veliko nižje, kot je določena lestvica za zamorske kinooperatore. Nepriznava se je pripeljala policija v avtu. Ker je občinstvo sešalo iz siromašnih zamorskih delavcev, je pogrnala svoj avto v množico in jo tako razpršila. S sabo je odpeljala govornika na policijsko postajo in ga obtožila nesposobnega obnašanja. Ako bi bil aretirani govornik obtožil policijo nedostojnega obnašanja, bi odgovarjalo resnici.

Tako so pa odgnali aretirane govornika pred sodnika, ki je obravnavo preložil. Proti aretaciji zamorskega govornika so protestirale organizacije Unija za ameriške civilne svobodščine, Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva, Bratovščina postrežnikov v spalnih vozovih in druge.

Registracija za volitve

Chicago, V soboto 2. oktobra je prvi registracijski dan za letošnje kongresne volitve, ki se vrše 2. novembra. Drugi in zadnji registracijski dan je 12. oktobra. Vsi državljani, ki hočejo voliti to jesen in prihodnje spomlad, se morajo registrirati. Vsi stari volilni imeniki so uniženi vsake dve leti in volilci se morajo znova vpisati. Slovenski državljani v Chicagu in okolici, ne pozabite na ta dva dneva, če hočete voliti.

Litvansko-sovjetski pakt

Moskva, 29. sept. — Sovjetska Rusija in Litvanija sta večeraj podpisali pogodbo nevtralnosti in nesegresivnosti.

Avstrijska vlada na robu padca

Dunaj, 29. sept. — Avstrijska vlada pada vsak čas. Bivši premijer Seipel, vodja krščanskih socialcev, upa, da pride zopet na površje.

TELEGRAFIŠTI DALI TIŠOČAK ANGL. RUDARJEM

Vrhtega je izdala eksekutiva organizacije za poseben apel na vse svoje člane.

St. Louis, Mo. — Unija železniških uslužbencev je darovala tisoč dolarjev v pomoč britskim rudarjem, ki so jih podjetniki izpri, ker niso hoteli sprejeti daljšega delavstva in znižanja meze. Vrhtega je eksekutiva izdala še poseben apel za pomoč na vse svoje člane, ki se čita:

"Britski rudarji ne prosijo zase. Oni prosijo za svoje žene in za one, ki so odvisni od njih za službo. Oni se obračajo za pomoč na svoje tovariše — delavce, da konča njih boj zanje z uspehom.

"Rudarji sami so vajeni nevarnosti, boja in trpljenja, saj so jih spremljali skozi leta, ko so se bojevali, da so dosegli to, kar zdaj hočejo premovalniški podjetniki uničiti. Ampak njih žene in otroci ne morejo nositi trpljenja, ki ga prinaša tak boj. V imenu splošnega človekoljubja in zato, ker je njih stvar pravična, se obračajo do vas za pomoč njih ženam in otrokom. — Vsi prispevki naj se pošiljajo Frank Morrissonu, tajniku Ameriške delavske federacije, A. F. of L. Bldg., Washington, D. C.

Letalec rdeče armade poletel preko Evrope

Poljet je trval v treh dneh. — V Sovjetski uniji so pričeli graditi letala pred malo več kot poldrugim letom.

Washington, D. C. — Ruski informacijski biro v Washingtonu je prejel liste iz Sovjetske Rusije, ki pripovedujejo, da je mladi vojaški letalec Gromov napravil uspešen polet prek Evrope. Gromov je letel prek Koenigsberga, Berlina, Pariza, Rima, Dunaja, Varšave in Moskve. To pot, ki je dolga 4-167 milj, je preletel v treh dneh in sicer s hitrostjo 121 milj v uri. Letalo je bilo zgrajeno v Sovjetski Rusiji in ima služiti za prenašanje pošte. Ko je letel iz Pariza v Rim in iz Rima na Dunaj je letel prek francoskih Alp, italijanskih Apeninov in italijanskih Alp. Ustavil se je tudi v zgornji omenjenih mestih, tako da so imeli priliko ogledati letalo ruskega izdelka tudi inženirji in mehanikarji.

Dve leti še nista minili, odkar so pričeli izdelovati letala v Sovjetski Rusiji. Eno izmed prvih letal, ki je bilo izdelano v sovjetskih tovarnah, je poletelo iz Moskve v Peking in Tokio polet 1925.

44,022 kaznovanih radi prohibicije

Toliko oseb so kaznovala samo zvezna sodišča v zadnjem fiskalnem letu.

Washington, D. C. — Zvezna sodišča so v zadnjem fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 30. junija, kaznovala 44,022 oseb radi kršenja prohibičnih zakonov. Tako poroča justični departament, ki ponosno dostavlja, da je "izvajanje prohibicije v tem letu bolj napredovalo kot kdaj prej."

Število kaznovanih oseb je višje kot v katerem prejšnjem letu, odkar je suhaška postava v zakoniku. Skupna zaporna kazna znaša 5666 let, to je povprečno pet dni več na vsakega kot v prejšnjem letu, denarna pa \$7-236,595. Sodišča so oprostil 502 kršitelja manj kot v prejšnjem letu.

Kriza na Španskem postaja akutna

Delavske organizacije, ki se niso mogle ganiti tri leta, sklicujejo kongres za novo akcijo.

Madrid, 29. sept. — Situacija v Španiji je zopet akrajno kritična. V najkrajšem času mora počiti in zgoditi se mora dvojje: ali pade diktator Rivera in Španija se vrne v prejšnji parlamentarni status, ali pade z Riverom vred tudi kralj in sledi republika.

"Unión General de Trabajadores" federacija španskih strokovnih uhij, ki je v tesni zvezi s socialistično stranko, je v soboto sklicala kongres z namenom, da sprejme program nove akcije. To bo prvo zborovanje delavcev, odkar ima Španija diktatorični režim. Diktator Primo de Rivera je doslej prepovedal vsako zborovanje delavskih organizacij. Dejstvo, da so časopisni objavili sklicanje kongresa, dokazuje, da diktator popušča in da se pripravljajo novi dogodki.

Kralj Alfonso se še ni odločil, kaj stori na ultimatum voditeljev starih političnih strank, ki so ga pozvali, naj zavzame Riverov načrt za nekakšno skupščino, katero misli diktator sklicati v kratkem času. Ultimatum se glasi, da mora kralj zavzeti načrt komedijantke skupščine ali pa naj se pripravi na abdikcijo.

Novi orkani, poplave in potresi

Silen vihar v Vera Cruzu; mnogo smrtnih. Povodnji v Italiji in Jugoslaviji. Potres v Avstriji.

Mexico City, 29. sept. — Hud orkan je sredi prihrul v Vera Cruz in deloma uničil pristanišče. Prvo poročilo se glasi, da je mnogo oseb ubitih in ranjenih. Dva večja parnika in štiri manjše ladje so se potopile v luki. Silen val morave vode je pljusnil čez mesto in poplavlil ulice dva čevlja globoko. Škoda samo v Vera Cruzu znaša čez dva milijona dolarjev.

Tropični vihar je divjal daleč ob mehiškem obrežju in razdeljal mnoga bivališča. Večje število Indijancev je bilo ubitih, ko so se podirle hiše.

Rim, 29. sept. — Silne nevihte z nalivi dežja so večeraj razsajale po Italiji in povzročile povodenj v mnogih krajih. Tibera in Arno sta narasli in poplavlili tovarne in hiše, odnesle mostove ter naredile veliko škodo v vaseh in na polju.

Iz Trsta javljajo o veliki povodnji v Sloveniji.

Dunaj, 29. sept. — Močan potresni sunek, ki je trajal šest minut, se je večeraj popoldne pojavil na Dunaju in Spodnji Avstriji. V Dunajskem Novem mestu je potres naredil veliško škodo.

ORGANIZIRANI ŽELEZNIŠKI BRZOJAVNI USLUŽBENCI MNOŽE SVOJE VRSTE

V mesecu avgustu so pridobili 374 novih članov.

St. Louis, Mo. — Organizacija železniških brzojavnih uslužbencev ni izdala zamen parole, da je treba pomnožiti vrste organiziranega delavstva. Eksekutivni svet Ameriške delavske federacije poroča, da je omenjena organizacija v mesecu avgustu pridobila 374 novih članov. Organizacija železniških brzojavnih uslužbencev zdaj šteje pet in trideset tisoč članov.

Kaj je storil Butler (za tekstilne delavce?)

Tekstilni delavci prejema po \$18 tedenske meze. — Ali tak znesek sploh zasluži ime tedenska meza? — Položaj tekstilnih delavcev je slabši, kot je bil pred enim letom?

Boston, Mass. — V tej državi kandidira republikanska stranka senatorja Butlerja za senatarsko mesto. Socialistična stranka kandidira Alfred Lewisa, ki je pisмено vprašal: "Kaj pa je senator Butler doslej storil za delavce v Massachusettsu?"

Na to pa Lewis nadaljuje: "Strideset odstotkov čevljarstvih delavcev v naši državi je brez dela. To so uradne številke, ki jih je sestavil delavski department države Massachusetts. Kaj bodele storili za te delavce?"

"Več ko pet in dvajset odstotkov delavcev v suknarnah je brez dela, položaj je slabši kot pred enim letom. "Povprečna meza delavcev v naših bombažnih tovarnah je nižja kot \$18 na teden. Povprečna meza za družinske očete ne doseže komaj dvajset dolarjev na teden. Vi ste velik bombažni tovarnar, celo eden

izmed največjih. Kako bi bilo vam všeč, ako bi morali družino prehranjevati s dvajset dolarji na teden?

"Letos so bile povprečne meze v Massachusettsu nižje kot v letu 1925. Leta 1925 so bile za deset odstotkov nižje kot leta 1924. To se je zgodilo v tej državi, dasiravno so se delavke meze v drugih državah malo povečale. Ampak v Massachusettsu, kjer ste vi in governor Fuller podjetnika, so se pa znižale.

"Na drugi strani, so pa bili dobički plutokratov, kapitalistov, bankirjev in velepodjetnikov, kot ste vi, ogromni," naglaš Lewis. "Po vsej državi so se dividende in dobički povečali."

Lewis končuje svoje argumente: "Ampak jaz vas izovem, da vam dokazem, da niste vi in vaša stranka storila ničesar za delavski razred v Massachusettsu, odkar je bil mr. Harding izvoljen za predsednika. Pozivljam vas, da dokazate, da je katera številka napadla, ki so jo navajam. Delavci niso pozabili epidemije znižanja meze, ki je sledilo po izvolitvi predsednika Coolidge v letu 1924."

S Kitajsko fronte

Feng odhaja v Kanton, kjer bo centralno vodstvo emotne ofenzive.

London, 29. sept. — Iz Moskve čez Berlin poročajo, da je kristjanski general Fenghuajang, vodja kuominčuna (kitajska ljudska armada na severu) odpotoval iz Kalgana v Kanton, na kitajski jug, kjer je aredišče revolucionarnega gibanja. Feng odhaja tja kot politični svetovalec, v resnici se pa pripravlja eno samo, centralno vodstvo emotne kitajske ljudske armade, ki ima pomesti z vsemi starimi militaristi in reakcionarji na Kitajskem.

Izvajanje premoga v Angliji

Chicago. — Ameriški premovalniški baroni so dobro okoriščajo s stavko rudarjev na Angliškem. To tudi pojasnjuje, zakaj angleškim industrijam ne manjka premoga, dasi plačujejo zanj višje cene. "The Black Diamond" poroča, da ameriški izvoz premoga znaša tedensko 700,000 ton v Anglijo.

VELIKA KROJAŠKA TVRDKA JE PRIŠLA Z DEŽJA POD KAP

Zdaj je stavka v tovarni in tvrdka bo morala priznati unijo, ako bo hotela zopet producirati.

Waukegan, Ill. — Granet & Rothchild kompanija se je preselila iz Chicaga v Waukegan v nadi, da jo ne doseže unija krojaških delavcev. Tam je zadel na trgovsko zbornico, ki je bila pri volji pomagati vsakemu podjetniku, ki noče priznati unije. Tvrdka je kmalu uredila svojo tovarno, plačala je nizke meze, krčila je zakon za varstvo otrok, ignorirala je sanitarne naprave, ampak zdaj je tvrdka vseno ostala na cedilu, kajti izmed njenih 130 delavcev in delavk jih stavka 122.

V tej tovarni izdelujejo plače in zimske suknje. Trgovski zbornik je zdaj seveda žal, da je pozdravila to novo tvrdko, kajti državni pravdnik je moral nastopiti proti nji zaradi kršenja industrijskega zakona. Prvi javni shod se je vršil dne 21. septembra. Prihodnji

Tagore napoveduje polom Evrope

Zapadna civilizacija propada, pravi stari indijski pesnik in filozof.

Berlin, 29. sept. — Rabindranath Tagore, 66-letni indijski pesnik in filozof, ki se mudi sedaj v Berlinu na svojem potovanju po Evropi, je dejal večeraj, da je prepričan, da je zapadna ali evropska civilizacija napisana krah.

Tagore, ki pravi, da je to vse kakor njegov sadnji obisk Evrope, se je smejal takovski "resni nevarnosti," o kateri slabi toliko govoriti. Po njegovem mnenju obstoji ta nevarnost le v toliko, da zapadna civilizacija izvrši samomor, medtem ko orientalska ostane in nasledi Evropo.

"Vi zapadnjaki, ki posedujete vse materialno bogastvo sveta, stradate na smrt intelektualno," je rekel Tagore. "Mi, ki nimamo nič, verujemo, da smo odkrili misterije neskončnosti."

Agitirajte za "Prosveto"!

Prče trgajo pastoričl- ne ugrabitvene storijo

blato priletelo njim nazaj v obraz, ki so ga metali progresivnim instruktorjem v obraz šopred kratkim.

3 POLJA VEDE

Nova lobanja dječnega človeka najdena na Javi.

Batavia, Java, 28. sept. — Profesor Heberlein, ki je v holandski oficijelni zdravstveni službi, je te dni odkril v Tridulu na centralni Javi popolno lobanjo prazgodovinskega, opci podobnega stvora, katerega je veda nazvala "pithecanthropus erectus", nekateri pa celo "missing link" (manjkajoči člen med opico in človekom).

Lobanje je bila iskopana na ravno tistem prostoru, kjer je Eugene Dubois leta 1891 odkril kapo lobanje in nožno kost enakega prazgodovinskega človeka. Znanstveniki domnevajo, da je ta pračlovek živel najmanj pred pol milijona leti.

SEKNAM PRIREDBO SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Društvo št. 539, S. N. P. J. — Vselica v soboto 2. oktobra v dvorani S. N. P. J., So. Lawrence Ave. in W. 37th St.

Društvo št. 54, S. N. P. J. — Vselica v soboto 9. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Pevski zbor "Elera". — Zasedni v nedeljo 10. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramatični predstav, v nedeljo 24. oktobra v dvorani CSEA, 1122 W. 12th St.

Dr. M. 1, S. N. P. J. — Vselica v soboto 30. oktobra v dvorani S. N. P. J.

Dr. M. 2, S. N. P. J. — Vselica v soboto 21. novembra v društvenem narodnem domu v So. Chicago.

Dr. št. 131, S. N. P. J. — Vselica v arado 24. novembra v dvorani S. N. P. J.

Soe. pevski zbor "Elera" (piki klub št. 1, J. S. Z.). — Koncert v nedeljo 5. decembra v dvorani S. N. P. J.

Dr. "Slovenija". — Matinska vselica v soboto 8. januarja v Narodni dvorani, So. Marine Ave. in W. 15th St.

Dr. "Danica". — Matinska vselica v nedeljo 9. januarja v Narodni dvorani.

Dr. št. 102, S. N. P. J. — Vselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.

Mučne bolečine

v mišicah vam olajša in
oteklino odstrani

SEVERA'S GOTHARDOL.

Priljubljen in zanesljiv kitičnik.
Dokaz njegove koristnosti je uporaba vporaba zadnjih 48 let.

Cena 50 in 60 centov.

Vprašajte svojega lekarnika.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

NAROČNIKI POZOR

Znamenje (Aug. 31-1923) ne meni, da vam je naročnica tekla ta dan. Pomislite si pravočasno, da vam lista ne uide. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ali je bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napovedi na slova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi družinski tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina na celo leto je \$2.50 in na pol leta pa \$1.25. Cena S. N. P. J. doplačajo na pol \$1.94 in na celo leto \$2.50.

Za mesto Chicago in Clout za leto \$4.50, pol leta \$2.25, o člani \$3.50.

Za Evrope stane na pol leta \$4.00, za vsa leta pa \$6.00.

Tednik stane na Evrope \$1.75. Člani doplačajo spise 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi plačate na mesec:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawrence Ave.
CHICAGO, ILL.

